

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

† ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΝΤΑΠΤΑΣ

ίσω από τὸ ἱερόν τῆς Σωτείας τοῦ Λυκοδήμου—
τῆς σημερινῆς δηλ. Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἅγιος
Νικόδημος—εἶχε πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τὸ σχο-
λεῖόν του — διὰ τὰ πτωχόπαιδα τῆς συνοικίας,
ἐπειδὴ ὑπῆρχον καὶ καλὰ σχολεῖα — ὁ δάσκαλος
Νταπτᾶς. Ὡς πάτωμα τὸ σχολεῖόν του εἶχε τὴν
γῆν καὶ ὡς στέγην τὸν οὐρανόν· δηλ. ἦτο εἰς τὸ
ὑπαιθρον· ὁ δάσκαλος ἐκάθητο ἐπάνω εἰς προβιάν
— ἡ δασκαλοκαθέδρα του ὅσ᾽ ἐν νᾶ ἴπουμε — καὶ
γύρω του οἱ μικροὶ μαθηταὶ σταυροπόδι.

Εἶχε καὶ τὰς εἰς πρώτην, δευτέραν καὶ τρίτην, τὰς ὁποίας ἐχώριζε
μὲ μεγάλας κοτρώνας.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ μάθημα οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐμάζευαν καὶ τοῦ ἀδειάζαν
εἰς τὸ πλευρόν του, —κατὰ διαταγὴν του, —λιθαράκια, ἂν καὶ ἐγνώ-
ριζαν πῶς θὰ τοῦ χρησιμεύσουν διὰ τὸ κεφάλι των. Ὑστερα ἤρχιζε
τὸ μάθημα.

Τὰ παιδιὰ ἐφώναζαν δυναστά: «σταυροβόθα με ἄλφα! . . .»—διότι
τὸ ἀλφαθητάριον εἶχε πρῶτα πρῶτα ἓναν σταυρὸν καὶ ὕστερα τὸ ἄλφα,
βῆτα κτλ.— Ὁ δάσκαλος ἔρραβε, καὶ ἀπὸ καμμιὰ φορὰ σήκωνε καὶ
τὰ ἴμάτια του ἀπὸ ἄπάνω ἀπ' τὰ ματογιαλῖα καὶ ἔβλεπε τοὺς μα-

* Ὁ ἐξαίρετος ἡμῶν φίλος καὶ προσφιλὴς συνεργάτης τῆς «Ποικίλης Στοᾶς»
κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου ἀσμένως κατὰ προτίμησιν διὰ τὸν παρόντα τόμον τοῦ
ἡμετέρου ἔργου, παρεχώρισε πρὸς δημοσίευσιν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς ἀειμνή-
στου Μητροῦς αὐτοῦ τ' ἀνωτέρω ὡραιότατα σημειώματα αὐτῆς.

(Σημ. Ἐκδ.)

θητάς του και ὅποιος ἀπ' αὐτούς δὲν ἐδιάβαζε ἢ ἀπακτοῦσε, ἀμέσως ἐτιμωρεῖτο· δηλ. ἔπαιρνε ὁ δάσκαλος μιὰ πετρίτσα ἀπὸ αὐτὰς ποῦ εἶχε ἔστὸ πλευρὸ του και τούπ! μιὰ ἔστὸ κεφάλι τοῦ ἀτάκτου και τότε ἤρχιζαν ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ και φώναζαν δυνατώτερα. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὐ κρατοῦσαν τὴν φυλλάδα τους ἦτο πρωτότυπος. Εἶχον βαλμένη τὴν φυλλάδα ὀλόκληρον μέσα σὲ μιὰ στράτζα σακκοῦλα και εἶχον ξηλωμένο ἐν τετράγωνον κομμάτι ὅσο ποῦ νὰ φαίνεται τὸ μάθημα τῆς ἡμέρας· και διὰ νὰ μὴ κρατοῦνε μὲ τὸ χέρι τους τὴ σακκοῦλα και λύωση και μαζί μ' αὐτὴ και ἡ φυλλάδα, εἶχαν χαραγμένο ἓνα κομμάτι στρογγυλὸ καλάμι και ἔστὸ χάραγμα τοῦ καλαμιοῦ περνοῦσαν τὴ φυλλάδα και ἐβαστοῦσαν τὸ καλάμι και ἐδιάβαζαν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τὸν σταυρὸν τὸν ἐπῆρε διὰ γράμμα και ἤρχισε νὰ συλλαβίζει: «στρά—ἄλφα, στρά». Τούπ! μιὰ πέτρα ἔστὸ κεφάλι του. Ἄλλὰ δὲν κατὰλαβε τὴν αἰτία και ἐξηκολούθησε δυνατώτερα: «στρά—ἔψιλον, στρέ». Τούπ! ἄλλη πέτρα ἔστὸ κεφάλι· και νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, κλαίοντας και φωνάζοντας ὁ ἓνας, πετροβολῶντας ὁ ἄλλος, ἐτελείωνε τὸ ἀλφάβητο ὅλο και μαζί μ' αὐτὸ και ἡ πέτραις τοῦ δασκάλου . . .

Αὐτὸ ἦτο τὸ σχολεῖον τοῦ Νταπτᾶ . . .

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Δύο ἀντίδικοι ἐπῆγαν εἰς τὸν Κατῆ. Πρὸ τῆς δίκης ὁμῶς ὁ ἓνας εἶχε στείλει τοῦ Κατῆ ὡς δῶρον ἓνα χαλὶ ἀκριβὸν και ὠραῖον· ὁ ἄλλος—πειὸ κατεργάρης—ἐγέμισε τὸ στόμα του φλωριά και τὴν ὄρα ποῦ ἐδίκαζε ὁ Κατῆς ἐκεῖνος ἐφώναζε «ἀμακαὴν ἐφέντημ», δείχνοντας τὸ στόμα του ἀνοιχτὸ και γεμάτο ἀπὸ τὰ φλωριά. Ὁ ἄλλος φώναζε ἀκύτταζε ἐφέντημ τὸ χάλι μου — ἐννοοῦσε τὸ χαλὶ ποῦ τοῦ ἔστειλε — και δός μου τὸ δίκηο μου» . . . Τότε ὁ Κατῆς εἶπε, «μωρὲ και τὸ δικό σου τὸ χάλι τὸ βλέπω, ἀλλὰ και αὐτοῦ τοῦ κακόμοιρο τὸ στόμα φωτιαῖς βγάζει» . . .

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΓΟΥΝΑΡΗ

Ὁ Παναγῆς Κ. ἦτο γούναρης τῶν ἀρχόντων και τῶν ἀγάδων και ἐπῆγαινε ἐλεύθερα εἰς τὰ χαρέμικα και ἐγούνανε. Μιὰ φορὰ ἐγούνασε εἰς τοῦ Μπέη και ἐβγῆκε ἔστὸ παραθύρι νὰ ἰδῆ ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ποῦ ἐδαιρναν ἔστὸ κονάκι και ἐφώναζε μὲ φωναῖς ἀπελπιστικαῖς· εἶδε λοιπὸν ἓναν νοικοκύρι ποῦ τὸν ἐγνώριζε και τὸν ἐλυπήθη γιατί ὄχι μόνον

τὸν ἔδαιρναν ἔστὸν φάλαγγα ἀλλὰ καθότανε καὶ ἕνας τοῦρκος ἔστὰ στήθη του· καὶ κάθε μιὰ ξυλιά πού ἔτρωγε καὶ ἀνακαθότανε μὲ δρυὴ ὁ τοῦρκος ἔστὸ στήθός του τόσο πού ὁ καϊμένος ὁ νοικοκύρις ἔβγαζε αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα του. Ὁ Παναγῆς τὸν ἐλυπήθηκε καὶ ἔτρεξε ἔστὸν Μπέη καὶ εἶπε «ἀμὰν ἐφέντημ, χάρισέ μου τῆς δέκα ξυλιαὶς πού ἔχουν ἀκόμα νὰ τοῦ δώσουν»· καὶ ἐκεῖνος ἐφώναξε «χάϊ χάϊ σηκώστε τον ἀπὸ κεῖ καὶ στρώστε τὸν γούναρη». Διαμαρτύρεται ὁ γούναρης, φωνάζει «ἄσε μπέη μου τὰ χωρατὰ» . . κλαίει τοῦ κάκου· τοῦ ἔδωσαν καὶ αὐτοῦ δέκα καλαὶς ξυλιαὶς ἔστὸν φάλαγγα καὶ τοῦ εἶπε ὕστερα ὁ Μπέης «ἄλλη φορὰ νὰ μάθης νὰ κυττάζης τὴν δουλειά σου καὶ νὰ μὴν ἀνακατεύεσαι σὲ ξένας δουλειαὶς» . . καὶ ἔτσι ὁ καυμένος ὁ γούναρης πῆγε κακῶς ἔχοντας ἔστὸ σπίτι του.

Η ΚΕΛΛΙΩΤΙΣΣΑΙΣ

Εἰς τὰς Ἀθήνας κανεὶς ἄνθρωπος δὲν ἦτο πού νὰ μὴν εἶχε σπίτι ὅσο πτωχὸς καὶ ἂν ἦτο ἔλεγε : «ἄς πάω ἔς τὸ κουρκοῦρι μου» καὶ ἐννοοῦσε τὸ σπητάκι του. Ἐὰν καμμιά γυναῖκα ἔμενε χήρα καὶ ἦτο ξένη καὶ δὲν εἶχε κανέναν προστάτη, ἐφρόντιζαν οἱ ἐνορίται καὶ οἱ καλλίτεροι τῆς γειτονιάς καὶ τῆς ἐκτιζαν ἕνα κελλί ἔστὴν αὐτὴ τῆς ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο γύρω γύρω τῆς ἐκκλησίας ἦσαν κελλιά· γιὰ τῆς πτωχαῖς, τῆς κελλιῶτισσαῖς, ὅπως τῆς ἔλεγαν. Τῆς ἔστελναν δὲ τῆς πτωχῆς καὶ φαγητὰ καὶ ροῦχα οἱ ἐνορίται καὶ χρήματα τῆς ἔδιδαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Τὸ εἶχαν δὲ μεγάλο κακὸ καὶ ἦτο προσβολὴ ὅλης τῆς γειτονιάς νὰ πεινάη ἄνθρωπος ἔστὴν ἐνορία τους.

ΕΝ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΤΖΗ ΑΛΗ

Ὁ Χατζῆ Ἀλῆς ἔβαζε μὲ τρόπο δικαίς του γυναῖκες ἔστὰ λουτρά νὰ τοῦ μαρτυροῦν τῆς εὐμορφίας. Ὁ Σταμάτης Σαρρῆς εἶχε πάρει ὠραιότατην γυναῖκα· ἢ γυναῖκες τοῦ τὸ μαρτύρησαν. Δὲν χάνει καιρὸν ὁ Χατζῆ Ἀλῆς φωνάζει τοὺς τζοχανταρέους του καὶ τοὺς λέει τὸ βράδυ νὰ πᾶν νὰ τοῦ τὴν φέρουν δίχως ἄλλο· ἀλλὰ μιὰ ἀπὸ τῆς γυναῖκες του ἦτο ποτὲ ψυχοπαῖδά του καὶ τρέχει ἀμέσως καὶ λέγει τοῦ Σαρρῆ : ἀὸ Χατζῆ Ἀλῆς θὰ στείλῃ τὸ βράδυ ν' ἀρπάξῃ τὴν κυρά Ἐργίνα καὶ ν' ἀνοίξῃς τὴ γῆ νὰ τὴν κρύψῃς»· τὸ εἶπε καὶ ἔφυγε νὰ μὴν προδοθῆ. Ὁ Σαρρῆς ἀμέσως δὲν χάνει καιρὸ τὴν ντύνει τούρκισσα, τὴν ἀνεβάζει σὲ ἄλογο πηδάει κι' αὐτὸς ἔς ἕνα μουλᾶρι καὶ τραβάει μιὰ καὶ ἔστὴ Λειβαδιά. Καθὼς νύκτωσε οἱ τζοχανταρέοι κτυποῦν τὴ θύρα

τοῦ Σαρρῆ πῶς κάτι θέλουν νά τοῦ 'ποῦν· οἱ δούλοι εἶπαν πῶς ὁ ἀφέντης τους ἔχει 'μέραις ποῦ ἔφυγε γιά τήν Πόλι. «Δέν πειράζει, μιλοῦμε τῆς κυράς», εἶπαν ἐκεῖνοι. «Καί ἡ κυρά μας λείπει», εἶπαν οἱ δούλοι. Οἱ τζοχανταρέοι δὲν ἐπίστευσαν καί ἔσπασαν τήν πόρτα καί μπῆκαν . . . ψάχνουν δὲν βρίσκουν κανένα . . . Ὑστερα ἀπό κάμποσον καιρὸ ἐγύρισε ὁ Σαρρῆς εἰς τήν Ἀθήνα καί ἄφισε τήν γυναῖκά του εἰς τήν Λειβαδιά, καί ἐπειδὴ εἶχε περάσει πολὺς καιρὸς ἐνόμισεν ὅτι ὁ Χατζῆ Ἀλῆς εἶχε λησμονήσει τὸ πρᾶγμα. Ὁ Χατζῆ Ἀλῆς ὁμως δὲν ξεχνουσε εὐκολα, καί ἄμα ἔμαθε πῶς ἐγύρισε 'στὴν Ἀθήνα ἔστειλε καί τὸν ἔφεραν 'στὸ κονάκι καί τὸν σακάτεψαν 'στὸ ξύλο, καί ἀφοῦ ἔπεσε πλέον ἀναίσθητος, τὸν ἐπῆραν μερικοὶ χριστιανοὶ καί τὸν ἐπῆγαν 'στὸ σπίτι του πεθαμένον καί ἄταφον. Τότε ἐπροσκάλεσαν τοὺς γιатρούς, οἱ ὁποῖοι εἶπαν καί ἔσφαζαν πρόβατα καί τὰ ἐγδαίρναν καί καθὼς ἦτο ζεστὸ τὸ τομάρι τὸν ἐτύλιγαν μέσα· ἔπειτα τὸν ἔρριψαν 'στὸ κρύο τὸ νερὸ καί ἀνέζησε. Ἀλλὰ ὅλη του τὴ ζωὴ ἔπασχε καί ἀφοῦ ἐσκότωσαν τὸν Χατζῆ Ἀλῆ, τότε μόνον ἔφερε καί τήν γυναῖκά του 'ς τήν Ἀθήνα.

Αἱ συμβουλαὶ τῆς Μητροῦς μου.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1851, ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ὑπανδρευθῶ, ἡ μητέρα μου εἶχε κατέθει ἕνα πρῶτ' εἰς τὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ μας καί ἐστέκετο πλησίον τῆς στέρνας καί κάτι ἔβλεπε. Ὑστερα μ' ἐφώναξε καί κατέβηκα καί ἐγὼ κάτω· με ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καί με πῆγε εἰς τὴν στέρνα καί μοῦ εἶπε: «βλέπεις, παιδί μου, πόσο πολὺ νερὸ τρέχει μέσα 'στὴ στέρνα; ἔτσι ἔτρεχεν ὅλη τὴ νύκτα» «Βλέπω», ἀπεκρίθην, χωρὶς νὰ ἐννοήσω διατὶ μοῦ ἔλεγε τοῦτο. «Ἔ, μοῦ λέγει, τόσο νερὸ ἔτρεξε καί ἐν τούτοις δὲν ἐγέμισε ἡ στέρνα καί τὰ ψαράκια κοντεῦουν νὰ ψωφίσουν. Κύτταξε τώρα καί τὸ βούλωμα τῆς στέρνας πῶς ἀναγλύφει . . . νά, πῶς χάνεται τὸ νερὸ χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαῖνῃ κανείς. Ἔτσι εἶναι καί ἡ γυναῖκα ὅταν δὲν εἶναι καλὴ νοικοκυρά· ὅσο καί ἂν κουβαλῇ ὁ ἄνδρας της, ἂν δὲν οἰκονομῇ ἡ γυναῖκα τὸ σπίτι χάνεται. Ὁ ἄνδρας ἂν κουβαλῇ μετὰ τὸ κοφίνι καί ἡ γυναῖκα ἂν σκορπίζη μετὰ τὴν βελόνα προκοπὴ δὲν γίνεται . . . Πρόσεξε νὰ ἦσαι οἰκονόμα» . . .

† MARIANNA GP. KAMPOUROGLOU